

**Middelburgse Visie  
Milieu  
2019 - 2025**



## Inhoud

1. Op weg naar een duurzame Middelburgse samenleving .....	3
2. Klimaat en Energie .....	4
3. Duurzaam gebouwde omgeving .....	4
4. Een duurzame bodem .....	5
5. Emissies o.a. van geluid en stoffen .....	5
6. Licht en duisternis .....	6
7. Duurzame mobiliteit .....	6
8. Externe Veiligheid .....	7
9. Gezonde groene economie .....	7
10. Van afval naar grondstof .....	8
11. Klimaatadaptatie en duurzaam watersysteem .....	8
12. Groene leefomgeving .....	9
13. Een leefbare fysieke ruimte .....	9
14. Duurzame gemeentelijke Organisatie .....	10
15. Communicatie en educatie .....	10

## 1. Op weg naar een duurzame Middelburgse samenleving

...een duurzame Middelburgse samenleving	Doel
<p>Duurzaamheid en milieu is geen doel op zich, maar een essentiële voorwaarde voor een leefbare omgeving waarin mensen wonen, werken en recreëren. In het verleden ging het om het schoonmaken (saneren) en schoon houden (beheren) van bijvoorbeeld de bodem, water en lucht. Het gaat nu meer en meer om het duurzaam en milieubewust gebruiken, inrichten, produceren, beheren, consumeren, enzovoort om problemen (in de nabije toekomst) te voorkomen.</p>	<p><b><i>Het belangrijkste doel is om te komen tot een gezonde, duurzame samenleving en leefomgeving en een duurzame ontwikkeling van de gemeente.</i></b></p> <p><b><i>Daarbij voorzien in de behoeften van de huidige generaties, zonder de mogelijkheden van toekomstige generaties te beperken om gezond en goed te kunnen leven.</i></b></p>

De Middelburgse Visie Milieu 2019-2025 is de vierde milieuvisie. Per thema wordt aangegeven welke visie de gemeente heeft op dit onderdeel. Deze visie is een soort parapluvisie. In de visie wordt een samenvatting gegeven van de duurzame milieudoelen. Dit zijn lange termijn doelen (als basis voor de nadere uitwerkingen). Voor meerdere onderdelen zijn of worden deelvisies of beleidsplannen gemaakt.

Op welke wijze de gemeente duurzaam aan de slag gaat wordt steeds aangegeven in de Programmabegroting van het volgende kalenderjaar. De mogelijkheden om de doelstellingen te behalen worden mede bepaald door de hoeveelheid tijd en financiële middelen die de gemeente Middelburg beschikbaar heeft/stelt voor de uitvoering. Dit bepaalt ook of de gemeente actief aan de slag kan of meer passief/volgend is.

De verantwoording van de voortgang vindt plaats via de verantwoording van de programmabegroting en via een voortgangsrapportage over de stand van realisatie van de visie.

## 2. Klimaat en Energie

Klimaat en Energie	Doel
<p>Als het gaat om duurzaamheid dan is het thema Klimaat en Energie een belangrijk onderwerp in de Middelburgse Visie Milieu. Het gebruik van fossiele brandstoffen leidt tot uitputting van primaire grondstoffen. Daarnaast draagt de uitstoot van gassen bij aan een ongewenste toename van het broeikaseffect.</p>	<p><b>Korte termijn (voor 2025)</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Toepassen van de trias energetica:</b><ol style="list-style-type: none"><li>1. <b>Beperk het energieverbruik;</b></li><li>2. <b>Gebruik energie uit hernieuwbare bronnen;</b></li><li>3. <b>Gebruik eindige energiebronnen zo efficiënt mogelijk;</b></li></ol></li><li>• <b>Opstellen en uitvoeren van de Regionale Energie Strategie en Transitievisie Warmte.</b></li><li>• <b>Op weg naar Energieneutraal Middelburg .</b></li></ul> <p><b>Lange termijn (voor 2050)</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Energieneutraal Middelburg.</b></li></ul>

## 3. Duurzaam gebouwde omgeving

Duurzame gebouwde omgeving	Doel
<p>Een duurzaam gebouwd gebouw is een gebouw dat voldoet aan de eisen van deze tijd, maar ook aan de eisen van de ( nabije) toekomst. Het is een gebouw dat voorziet in de huidige behoefte, maar ook (economische) waarde heeft in de toekomst. Onderdelen die deze waarde bepalen zijn bijvoorbeeld energievoorziening, duurzaam en gezond gebruik, milieuvriendelijke en herbruikbare materialen, ruimtelijke kwaliteit, aanpasbaar aan andere doeleinden en wensen en op duurzame wijze te verwijderen.</p>	<p><b>Korte termijn (voor 2025)</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Realiseren van energieneutraal en duurzaam bouwen bij nieuwbouw.</b></li><li>• <b>Realiseren van energiebesparende en duurzame maatregelen bij de bestaande bouw.</b></li></ul> <p><b>Lange termijn (voor 2050)</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Energieneutraal Middelburg.</b></li><li>• <b>Realiseren van een volledig duurzaam gebouwde omgeving.</b></li></ul>

## 4. Een duurzame bodem

Duurzame bodem	Doel
<p>De bodem is de basis voor de meeste menselijke activiteiten. Allerlei maatschappelijke activiteiten (bijvoorbeeld woningbouw, landbouw, recreatie, bedrijfsvoering) stellen eisen aan de kwaliteit van de bodem. Zonder het altijd goed te beseffen is de bodem eigenlijk letterlijk en figuurlijk de basis onder ons bestaan. Vreemd genoeg is de bodem echter zo vanzelfsprekend dat al zijn kwaliteiten, eigenschappen en functies vaak vergeten worden, de kansen onbenut blijven of juist volledig uitgeput worden.</p>	<p><b>Korte termijn (voor 2025)</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Bodem integraal meenemen bij ontwikkelingen o.a. in het kader van de Omgevingswet.</b></li></ul> <p><b>Lange termijn (voor 2050)</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Het op duurzame wijze de kansen en kwaliteiten van de bodem benutten om in de toekomst ontwikkelingen uit te kunnen blijven voeren.</b></li></ul>

## 5. Emissies o.a. van geluid en stoffen

Emissies o.a. van geluid en stoffen	Doel
<p>Geluid kan schadelijk zijn voor de gezondheid. In de lucht kunnen stoffen zitten die schadelijk zijn voor de gezondheid. Mogelijk zijn er andere emissies die eveneens schade voor de gezondheid op kunnen leveren.</p>	<p><b>Korte termijn (voor 2025)</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>De huidige geluidskwaliteit en luchtkwaliteit van Middelburg te verbeteren.</b></li></ul> <p><b>Lange termijn (voor 2050)</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>De kwaliteit van de leefomgeving op het gebied van o.a. geluidshinder en luchtverontreiniging handhaven en proberen om de kwaliteit waar mogelijk te verbeteren, vanuit het gedachtegoed van een duurzame samenleving en leefomgeving.</b></li></ul>

## 6. Licht en duisternis

<b>Licht en duisternis</b>	<b>Doel</b>
<p>De mens functioneert doorgaans beter wanneer het dag/nachtritme niet wordt verstoord door lichthinder. Daarnaast is het belangrijk om duisternis te behouden voor flora, fauna en recreatief gebruik.</p>	<p><b>Korte termijn (voor 2025)</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• De huidige lichtbelasting waar mogelijk beperken en de duisternis waar mogelijk behouden.</li></ul> <p><b>Lange termijn (voor 2050)</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• De kwaliteit van de leefomgeving op het gebied van lichthinder niet te laten verslechteren en proberen om de kwaliteit waar mogelijk te verbeteren, vanuit het gedachtegoed van een duurzame samenleving en leefomgeving.</li></ul>

## 7. Duurzame mobiliteit

<b>Duurzame mobiliteit</b>	<b>Doel</b>
<p>Het op een verantwoorde, veilige en duurzame manier verplaatsen van mensen en goederen. De negatieve gevolgen van verkeer zoals verkeersonveiligheid, milieubelasting en energieverbruik moeten zoveel mogelijk worden beperkt. Tegelijkertijd hechten we veel waarde aan de bereikbaarheid. Dat betekent dat we binnen dit spanningsveld zoeken naar duurzame oplossingen.</p>	<p><b>Korte termijn (voor 2025)</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Middelburg werkt aan een betere leefomgeving en wil de transitie naar een schone en slimme mobiliteit versnellen (Gemeentelijk Verkeer- en Vervoerplan -GVVP Middelburg 2030).</b><ul style="list-style-type: none"><li>○ <b>Voorkom:</b> Verkort of verminder auto's en verplaatsingen (o.a., gedeeld vervoer, autonoom vervoer).</li><li>○ <b>Verander:</b> Meer digitaal, te voet, per fiets en/of met het openbaar vervoer</li><li>○ <b>Verschoon:</b> Verplaatsingen die toch worden gemaakt op schone wijze maken (bijv. elektrisch, groen gas, ...).</li></ul></li></ul> <p><b>Lange termijn (voor 2050)</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• De mobiliteit is CO2 – neutraal.</li></ul>

## 8. Externe Veiligheid

Externe Veiligheid	Doel
<p>Externe veiligheid richt zich op de risico's in de leefomgeving. Meestal zijn deze risico's verbonden aan activiteiten met gevaarlijk stoffen. Bedrijven die werken met gevaarlijke stoffen zijn een mogelijke bron. Een ander risico is bijvoorbeeld het transport van gevaarlijke stoffen.</p>	<p><b>Korte termijn (voor 2025)</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Voorkomen van onaanvaardbare risico's voor de bevolking door vervoersbewegingen en bronnen/bedrijven die tijdelijke, dan wel permanente schade aan de leefomgeving toebrengen.</b></li></ul> <p><b>Lange termijn (voor 2050)</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Realiseren van een duurzame en gezonde leefomgeving met zo min mogelijk risico's.</b></li></ul>

## 9. Gezonde groene economie

Een gezonde groene economie	Doel
<p>Een gezonde economie in goede verhouding tot de kracht van de omgeving. Door duurzame oplossingen te bedenken, vergroten bedrijven hun rendement en versterken ze de duurzaamheid van hun bedrijf op de lange termijn en tevens hun concurrentie positie. Onderdelen daarbij zijn duurzaam gebruik van grond- en hulpstoffen, beperken/voorkomen emissies/uitputting, duurzaam energiegebruik, optimaal gebruik maken van de specifieke Zeeuwse/Middelburgse omstandigheden en deze ook behouden/versterken, duurzame bedrijfsvoering, etc.</p>	<p><b>Korte termijn (voor 2025)</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Stimuleren van duurzame groene economie.</b></li><li>• <b>Uitvoeren van de Regionale Energie Strategie.</b></li></ul> <p><b>Lange termijn (voor 2050)</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Realiseren van een duurzame, gezonde, groene economie.</b></li></ul>

## 10. Van afval naar grondstof

<b>Van afval naar grondstof</b>	<b>Doel</b>
<p>In een maatschappij waarbij grondstoffen worden omgezet in producten die aan het einde van hun levensduur vernietigd, ontstaat afval. Een circulaire economie/maatschappij is er op gericht om herbruikbaarheid van producten en grondstoffen te maximaliseren en om waarde vernietiging te minimaliseren. Het opnieuw nuttig toepassen van stoffen spaart grondstoffen en energie en voorkomt afval.</p>	<p><b>Korte termijn</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Realiseren van het per inwoner inzamelen van maximaal 100 kg huishoudelijk restafval in 2020 en maximaal 50 kg in 2030.</li></ul> <p><b>Lange termijn (voor 2050)</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Realiseren van een Middelburgse samenleving waarbij alle grondstoffen opnieuw (zonder waardeverlies) kunnen worden toegepast.</li></ul>

## 11. Klimaatadaptatie en duurzaam watersysteem

<b>Klimaatadaptatie en duurzaam watersysteem</b>	<b>Doel</b>
<p>Het klimaat verandert doordat de temperatuur op aarde stijgt. Deze klimaatverandering is inmiddels duidelijk waarneembaar.</p> <p>Het onderwerp klimaatadaptatie raakt aan verschillende andere (beleid)velden. De term 'leefbaarheid' kan hieraan gekoppeld worden: niet alleen leefbaar op dit moment, maar ook nog leefbaar over enkele decennia. Belangrijke relaties zijn er o.a. met groenvoorziening, infrastructuur (bovengronds en ondergronds), gebruik en inrichting van de openbare ruimte, inwoners, bedrijven, toeristen, (historische) bebouwing, overstromingsrisico, (regen)wateroverlast, droogte, ongediertebestrijding, gemeentelijk beleid (o.a. de Omgevingsvisie, maar bijv. ook het Evenementenbeleid).</p>	<p><b>Korte termijn (voor 2025)</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Klimaatadaptatie is een wezenlijk onderdeel van de investerings-, ontwikkelings-, beheer- en onderhouds- en beleidsprogramma's.</li><li>• Middelburg stimuleert derden in Zeeuwse samenwerking (zoals communicatie, in gesprek te gaan met derden in het kader van de Omgevingsvisie en inzetten op educatie).</li></ul> <p><b>Lange termijn (voor 2050)</b></p> <ul style="list-style-type: none"><li>• Middelburg blijft bewoonbaar en Middelburgers kunnen gezond en goed wonen, leven en werken ondanks de klimaatverandering.</li><li>• De leefomgeving (waaronder het watersysteem) is duurzaam, gezond en veerkrachtig.</li></ul>



## 12. Groene leefomgeving

<b>Groene leefomgeving</b>	<b>Doel</b>
Een groene leefomgeving heeft veel positieve effecten. Dit geldt op vele vlakken, in huis, de school, de buurt, de gemeente, het buitengebied. Het groen in de buurt draagt bij aan zaken als biodiversiteit, sociale cohesie, vastgoedwaarde, gezondheid, recreatie en toerisme, welzijn, voedselvoorziening en kwaliteit van openbare ruimte. Met groen in de omgeving worden huizen meer waard, ziektesymptomen zoals ADHD bij kinderen nemen af, de juiste aanplant van bomen reduceert fijnstof. Dit alles met alle gezondheidsvoordelen van dien. Groen heeft daarnaast een heel positief effect op het adapteren aan de verandering van het klimaat..	<b>Korte termijn (voor 2025)</b> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Het groen wordt gezien als wezenlijk onderdeel om het leefklimaat in de gemeente te behouden en te verbeteren.</b></li></ul> <b>Lange termijn (voor 2050)</b> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>De gemeente Middelburg heeft een duurzame groene leefomgeving.</b></li></ul>

## 13. Een leefbare fysieke ruimte

<b>Een leefbare fysieke ruimte</b>	<b>Doel</b>
Het behouden en versterken omgevingswaarden in de fysieke leefomgeving. Denk aan de kwaliteit van water, bodem, biodiversiteit, lucht, etc. Hinder en aantasting van de leefomgeving of het risico daarop worden zo veel mogelijk voorkomen, door o.a. beperken belasting, voorkomen onaanvaardbare risico's, verbeteren/behouden van kwaliteiten.	<b>Korte termijn (voor 2025)</b> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Omgevingswaarden zijn gelijk gebleven of verbeterd.</b></li></ul> <b>Lange termijn (voor 2050)</b> <ul style="list-style-type: none"><li>• <b>Omgevingswaarden zijn gelijk gebleven of verbeterd.</b></li></ul>

## 14. Duurzame gemeentelijke Organisatie

### Een duurzame gemeentelijke organisatie

De gemeente exploiteert bedrijven en treedt op als eigenaar en beheerder van gebouwen en instellingen. Zij is werkgever en opdrachtgever van civiel-technische werken, onderhoudswerken en bouwprojecten, beleidstrajecten. De gemeente wil komen tot een duurzame bedrijfsvoering waardoor de (milieu)druk wordt beperkt en waarmee de gemeente het goede voorbeeld geeft aan burgers, bedrijven en instellingen. Een onderdeel hiervan is het toepassen van milieu-, duurzame, sociale en economische aspecten in alle fasen van het (o.a. ontwikkelings-, beleids-, inkoop-) proces zodat dit uiteindelijk leidt tot een duurzame en klimaatbestendige gemeente.

### Doel

#### Korte termijn (voor 2025)

- **De gemeente geeft zelf het goede voorbeeld waardoor het duurzaam- en milieubewust handelen wordt bevorderd bij burgers, bedrijven en instellingen en waardoor de druk op de omgeving wordt beperkt.**

#### Lange termijn (voor 2050)

- **De gemeentelijk streeft ernaar om volledig duurzaam te zijn.**

## 15. Communicatie en educatie

### Communicatie en educatie

Om de ambities en doelen in de Middelburgse Visie Milieu zoveel mogelijk te behalen is bewustwording en actieve inzet van alle doelgroepen nodig. Een belangrijk facet is ander gedrag. Mensen zich anders laten gedragen is echter niet eenvoudig. Dit kan door inzicht in kwetsbaarheden, risico's, maatregelen, alternatieven en oplossingen. Koppelingen met andere belangen, maatregelen en opbrengsten zal een positief effect hebben.

Een relatief eenvoudige manier is educatie bij basisschoolleerlingen. Uit onderzoek is namelijk gebleken dat er verband is tussen natuur- en milieu-educatie op school en kennis, houding en gedrag op latere leeftijd. Kinderen die op de basisschool actief natuur- en milieueducatie hebben genoten, hebben later een betere kennis en positievere houding ten opzichte van natuur en milieu.

### Doel

#### Korte termijn (voor 2025)

- **In gesprek te gaan met derden in het kader van de Omgevingsvisie.**
- **Communicatie (via de Zeeuwse samenwerking).**
- **In te zetten op educatie.**

#### Lange termijn (voor 2050)

- **Realiseren van een volledig duurzame samenleving.**